

ŠTIRJE ČLANI ODPRAVE ALPE ADRIA NA NAJVIŠJI TOČKI ZEMLJE

PRVA SLOVENKA NA MOUNT EVERESTU

MARJAN RAZTRESEN

Marija in Andrej Štremfelj, zakonski par iz Kranja, slovenska vrhunska alpinista, sta se že veliko pred odhodom z odpravo Alpe Jadran v Himalajo in proti Mount Everestu, že doma, odločila, da bosta vse-skozi hodila skupaj — iz baznega tabora pod najvišjo goro na svetu do vrha. »Samo skozi Ledeni slap sva sklenila hoditi vsak zase,« pravi Marija, »pač zaradi objektivnih nevarnosti...« To bi lahko prevedli tudi takole: če bi se tam začelo kaj podirati in če bi enega potegnilo s seboj, bi ostal drugi, da bi se vrnil k otrokoma...

To je bila odprava, na kateri je vsak plezal, kolikor je zmogel in kadar je hotel; fantje so se v baznem taboru samo dogovorili, kdo bo šel na goro tisti ali naslednji dan, da v višinskih taborih ne bi bilo prevelike gneče.

ZAKAJ NE AMERIŠKA SMER?

Prvotni načrt te mednarodne odprave je bil priplezati na vrh Everesta po Ameriški smeri, tisoč višinskih metrov pa so v resnici splezali celo novo različico te smeri — iz Zahodne globeli naravnost na Zahodni greben Everesta (medtem ko so Američani plezali na Zahodno ramo), za kar so potrebovali samo štiri dni, tudi za opremljanje te prvenstvene smeri s fiksnimi vrvmi.

Do tukaj je šlo pravzaprav z bliskovito hitrostjo: 7. in 8. septembra so fantje prišli v bazni tabor, naslednji dan je že stal prvi višinski tabor in še dan pozneje še drugi tabor, do 16. septembra pa so postavili še tretji višinski tabor in celotno smer opremili s fiksnimi vrvmi. Na višini 7500 metrov, natančno tam, kjer je imela naša odprava leta 1979 četrti višinski tabor, ko je na Everest plezala po zahodnem grebenu, je stal šotorček, ki je bil letos najvišji v tej smeri, vse tri višinske

tabore in vso ostalo opremo pa je do tja prineslo deset šerp, odličnih nosačev in odličnih fantov, ki jih je vodil Pemba Norbu; temu možu je bila to že štirinajsta odprava in tretja s Slovenci, kajti z našimi je bil dotlej tudi na Šiši Pangmi in na Čo Oju, bil pa je tudi že na vrhu Everesta in Lotseja, pa tudi v slovenski alpinistični šoli za šerpe v Manangu.

»Iz tega tabora,« nam je pripovedoval Andrej Štremfelj, »smo imeli namen prečiti do Hornbeinovega ozebnika in potem po njem priplezati na vrh. Vendar je bil na grebenu, naprej od našega najvišjega tabora, izredno visok sneg, pokvarilo se je še vreme in padlo je kakšnega pol metra dodatnega snega; čakali smo nekaj časa, dva naša človeka sta se napolnili proti grebenu, vendar sta na sredini smeri odnehala, potem pa nam je kar malo začelo zmanjkovati časa, saj bi morali še visoko napenjati fiksne vrvi, ker so nam bili edinole ob vrveh šerpe pripravljene nositi hrano in opremo na goro. Ker niti celotna ekipa ni bila vrhunsko pripravljena, sem se kot vodja odprave odločil spremeniti smer in prav kmalu videl, da je bila moja odločitev pravilna: dve odpravi, ki sta s kitajske strani plezali po Hornbeinovemu ozebniku, sta odnehali, dva Šerpi in enega člana španske alpinistične odprave, ki je plezala po severnem grebenu na Everest, pa je odnesel plaz in jih pokopal globoko pod seboj. Proti koncu septembra smo se odločili, da bomo poskusili na vrh splezati po normalni smeri, čemur ni nasprotoval niti naš zvezni oficir, potem ko se je pogovoril s svojimi kolegi iz drugih odprav, ki so bile ta čas na teh pobočjih.«

OBLEGANO POBOČJE EVERESTA

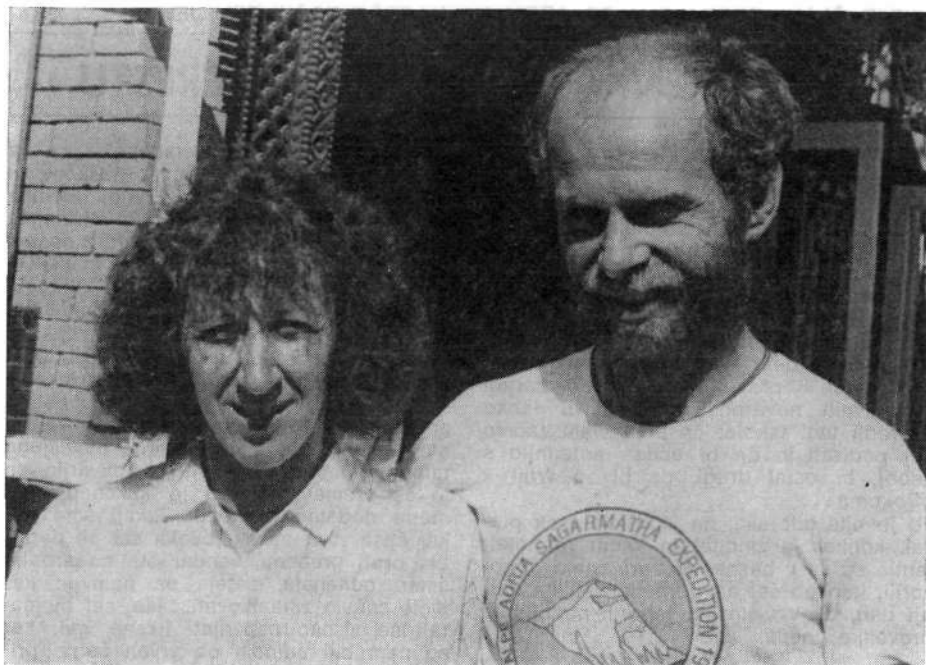
Po normalni smeri je ta čas plezalo kar sedem odprav, prvi, ki so prišli letošnjo jesen tja, pa so bili Južnokorejci. Prek nevarnega Ledenege slapa, ki je zahteval

*Za božične praznike — mir ljudem na zemlji,
za novo leto 1991 — zdravje, zadovoljstvo,
veselje, srečo*

*vsem sodelavcem, bralcem in njihovim družinam
ter vsem planincem*

želita

uredništvo in uprava Planinskega vestnika

Marija in Andrej Štremfelj, prvi zakonski par, ki je bil skupaj na najvišji točki našega planeta

že ničkoliko človeških življenj, so med velikanskimi ledenškimi razpokami, med ogromnimi seraki in drugačnimi ledenimi pastmi napeli vrvi, zavarovali strma pobočja in položili prek ledenih razpok lest-

Janez Jeglič: v enem mesecu na vrhu Bagiratija III po novi smeri in na vrhu Everesta

ve, vse druge odprave pa so se z Južnokorejci dogovorile, da bodo lahko uporabljale ta njihova varovanja, seveda za primerno odškodnino, ki je bila prvotno dogovorjena na 3000 ameriških dolarjev za odpravo, na kraju samem pa so naši fantje plačali 1500 dolarjev.

Tako je bila smer do Južnega sedla med Everestom in Lotsejem zavarovana, pa so se takoj po odločitvi o spremembi smeri odpravili prek Ledenege slapa Marija in Andrej Štremfelj, Lorenzo Mazzoleni, odlični tržaški alpinist, in sedem Šerp, prišli skoraj za šalo do tretjega višinskega tabora na višini 7200 metrov v Lotsejevi strmini, tam postavili šotor — in hoteli iti kar na vrh. Z Južnega sedla pa so se tisti dan vrnili vsi, ki so bili takrat tam, kakšnih trideset alpinistov in ljubiteljev gorá: Američani, člani štirih francoskih odprav in Korejci. Veter tam zgoraj je bil premočan za kakršnokoli aktivnost. Mazzoleni je takrat kljub vsemu sam odšel na Južno sedlo, kamor so tisti dan šerpe naše odprave nesli opremo in tam postavili šotor za četrti višinski tabor na višini 7906 metrov, kolikor so predlanskim namerili z instrumenti iz satelitov višino tega sedla. Pozneje so tam postavili še en šotor in v tretjem taboru tudi še enega — in to so bile postaje na poti proti vrhu.

»Tisti dan,« pripoveduje Andrej Štremfelj, »sva šla z Marijo iz trojke v dvojko, Mazzoleni pa v štirico na sedlo. V dvojki sva en dan počivala in mislila, da bova od tod odšla na vrh. Vendar je tam zgoraj tako močno pihalo, da ta čas nihče ni šel proti vrhu, naš Mazzoleni pa je tudi

obupal in se vrnil v dvojko, kjer nas je bilo takrat šest članov odprave in šest Šerp, pa premalo opreme in hrane. Tako smo se odločili vrniti v bazo en dan daleč (ali natančneje štiri ure hoje), pa čeprav je bilo treba iti prek nevarnega Ledenega slapa; v bazi je bilo več prostora in dovolj hrane in človek si je tam pošteno odpočil.«

NAVEZA USPEŠNIH

Po enem dnevu počitka sta Marija in Andrej nameravala v enem dnevu priti do drugega višinskega tabora na višini 6350 metrov, od tod naslednji dan na Južno sedlo in od tod tretji dan na vrh. Odločitev je bila težavna: ali naj se odpravita iz baze in prideta v dveh dneh na sedlo, kjer ju bo zaustavil orkanski veter in ju prisilil k umiku v bazo, ali pa naj čakata v bazi, ta čas pa bi se na gori izboljšalo vreme in bi zamudila vrh. Zvečer sta sklenila: če zjutraj ne bo prehudega vetra, gresta proti vrhu.

Toda zjutraj so bile snežne zastave, kamorkoli sta pogledala: na Lotseju, na Everestovi rami, na Nuptseju. Odločila sta se torej, da ostaneta v bazi. Toda člani drugih odprav, ki so bili tisto noč na Južnem sedlu, so zaradi hudega vetra

tam počakali do devetih dopoldne, potem pa odšli dalje, prišli na vrh in to seveda sporočili v svoj bazni tabor, od tam pa je šla novica kot blisk po vseh sosednjih baznih taborih: da so tisti dan prišli na vrh en Američan, en Francoz in en Kanadčan, vsi člani ameriške odprave, v kateri so bili pripadniki različnih narodnosti, tudi Rus, poročen z Američanko, ki sta pozneje skupaj prišla na vrh.

»Ko sva to zvedela,« pravi zdaj Andrej Štremfelj, »sva z Marijo hotela kar isto popoldne odriniti na pot. Premislila sva si izključno zaradi nevarnega Ledenega slapa, kjer podnevi pripeka sonce in so zato še večje možnosti, da se kaj podre, kot sicer. Naslednje jutro, ko sva šla prek Slapa, sva videla, da sva se prav odločila, kajti ni ga bilo mogoče spoznati: podrli so se ogromni ledeni seraki, odprle velike ledeniške razpoke, postavili novi ledeni stolpi, odneslo vse varovalne vrvi in lestvice, tako da sploh ni bilo videti, kje je bila prej pot.«

5. oktobra letos se je začela njuna pot na vrh Everesta.

V baznem taboru sta Štremfija večer pred tem kolegom povedala, da bosta naslednje jutro odšla in vprašala Mazzolenija, če gre z njima. Privolil je že, pa mu je Davor Zupančič svetoval, naj gre dan

namesto komentarja PLAČEVANJE NEPREMIŠLJENOSTI

Če bi natančno premislili, bi ugotovili, da objektivnih nevarnosti pravzaprav ni; vsaka nevarnost je bolj ali manj subjektivna: kdor se odpravi na strmo krušljivo planinsko pot brez čelade na glavi, lahko računa, da ga bo poškodovalo padajoče kamenje, kdor gre z neprimerno obutvijo na nogah v hribe, mora računati s tem, da mu bo zdrsnilo, kdor nepremišljeno v nevihtnem vremenu dirka na gorski greben ali na vrh, tvega, da ga bo pobila strela, kdor se brez karte in kompasa odpravi na brezpotja gorske narave, se mu lahko zgodi, da se bo izgubil, kdor bolan brez posvetovanja s svojim zdravnikom odide na naporno gorsko turo, se mu tam lahko pripeti marsikaj, in kdor ni bil dolga leta ali morda celo še nikoli niti na bližnjih gričih, pa se odpravi na visoke gore, mora pripisati sam sebi, če se mu primeri marsikaj nepredvidenega.

Nepredvidene stvari se na koncu koncev pravzaprav lahko zgodijo v gorah

samo tistim, ki gorá ne poznajo in ki jih zato podcenjujejo — ali pa preceňujejo svoje zmogljivosti in pripravljenosti.

Zato obstaja v krogih Planinske zveze Slovenije predlog, da bo moral že v bližnji prihodnosti stroške reševanja iz gorá sam plačati tisti, ki ne bo šel na gorsko turo primerno opremljen in pripravljen tako telesno kot duševno ali ki bo nesrečo povzročil s svojo brezskrbnostjo ali nepremišljenostjo.

Planinska založba, ki si je zadala za nalogo, da bo do stoletnice PZS izdala nove planinske vodnike, izboljšane karte in posebno brošuro s kategorizacijo vseh planinskih poti v Sloveniji razen lahkih, bo na te edicije z debelimi črkami natisnila pripombo ali opozorilo, da bo vsak planinec moral sam plačati stroške reševanja, če v primeru nezgode ni bil primerno opremljen ali psihično in fizično dorasel nalogi, ki se je lotil.

Čeprav to na prvi pogled zveni kruto, naj se ljudje naposled začnejo zavedati, da čisto vsak brez vsakršnih priprav in morda kvalificiranega spremstva vendarle ne more priti na Triglav, če naj uporabimo to prispodobo, ki je med slovenskim ljudstvom že kar globoko zakoreninjena.

M. R.

pozneje z njim in se je dal prepričati. Janez Jeglič, ki mu je stalni soplezalec Silvo Karo zbolel za angino, se je Štremf-ljevima ponudil za spremljevalca, v kar sta zakonca seveda privolila. »Že davno pred tem pa sem vprašal sirdarja, vodjo Šerp,« nam je dejal Andrej Štremfelj, »če bi želel kateri od Šerp iti na vrh, pa je odgovoril, da bi šla dva, če bo na voljo dovolj kisika, hrane in vsega drugega. Ko smo se dogovorili mi trije, sem vprašal Šerpo Lakhpo Rito, če gre z nami, in je povabilo takoj navdušeno sprejel, vendar je dejal, da bo vsekakor poskusil iti na vrh s kisikovo bombo, da bi dihali iz nje dodatni kisik...«

KISIKOVE MASKE

Ko so se v Trstu davno pred odhodom v Nepal pogovarjali o podrobnostih te bodoče odprave, so alpinisti iz Slovenije

Uspehi odprave Alpe Adria

Odprava Alpe Adria Sagarmatha, ki jo je organiziralo Slovensko planinsko društvo Trst v sodelovanju s Komisijo za odprave v tuja gorstva pri PZS in pod pokroviteljstvom dežele Furlanije-Juljske krajine, se je 5. novembra vrnila iz Nepala. Vseh zastavljenih ciljev sicer ni dosegla, nekatere pa je vendarle.

Najpomembnejši je vzpon Marije Štremfelj: bila je 13. ženska, ki je priplezala na Mount Everest; to je bil njen drugi osemtisočak, na katerem je bila (prvi je bil Broad Peak leta 1986). S sedanjim vzponom je seveda dosegla absolutni slovenski in jugoslovanski ženski alpinistični višinski rekord.

Marija in Andrej Štremfelj sta prvi zaskonski par na svetu, ki je skupaj dosegel vrh Everesta.

Za Janeza Jegliča je Everest prvi osemtisočak. Vendar je bilo za Jegliča sedanje potovanje izredno uspešno, kajti povzpel se je na Everest, le mesec dni pred tem pa je skupaj s Silvom Karom preplezal zahodno steno Bagiratija III.

dejali, da bi bilo treba za vsak primer vzeti s seboj tudi kisikove bombe, kar pa so tržaški in furlanski alpinisti smatrali za heretično misel: to po njihovem prepričanju ne bi bilo več športno. »Jaz nisem imela nikoli namena iti na vrh brez kisikove bombe,« nam je rekla Marija Štremfelj. To je seveda vedela tudi že med pripravami, zato je Andrej v Trstu dejal, da bo njegova žena vsekakor poskusila s kisikovo masko in da je treba vzeti s seboj vsaj dovolj kisika zanj. »Tako sva se z Mišom Jamnikom, prvot-

nim vodjo odprave, odločila vzeti s seboj dvajset jeklenk kisika in šest kompletov ventilov in mask — in potem v baznem taboru ni bilo nobenega več, ki bi bil pripravljen iti na vrh brez dodatnega kisika; vsi smo šli z maskami. Sam sem sicer do zadnjega upal, da bom šel na vrh brez tega, vendar je bilo tam zgoraj tako mraz, da sem si že zaradi tega nataknil masko, ker nisem upal tvegati. Če bi šel brez nje, bi se mi lahko zgodilo, da bi se moral na 8500 metrih obrniti ali pa iti iz najvišjega tabora pozneje dopoldne, Marija pa me ne bi mogla toliko časa čakati — in bi propadel najin načrt, da greva skupaj na vrh.«

Iz drugega v četrti višinski tabor so šli 6. oktobra s tremi slovenskimi alpinisti še trije Šerpe, ki so nesli na Južno sedlo še en šotor, opremo za spanje in kisik. Lakhpa je šel z alpinisti proti vrhu, Navang Curdin je ostal na sedlu, da bi pripravil hrano in pijačo, ko bi se vrnili, tretji Šerpa pa se je vrnil v nižji tabor. — Sicer pa je bilo tisti dan na Južnem sedlu kar veliko taborišče s šestimi šotori — in v vseh so imeli tisto noč med šestim in sedmim oktobrom zelo nemirno spanje, saj je veter postajal vse močnejši in je vse skrbelo, ali bodo lahko čez nekaj ur nadaljevali pot proti vrhu ali pa se bodo morali obrniti proti dolini.

Andrej Štremfelj, izkušen alpinist in himalajec, je ponoči tudi premišljeval, kaj naj bi storili, in zjutraj sklenil v vsakem primeru vsaj poskusiti, »saj na sedlu na koncu koncev nisi vsak dan«. Ob enih ponoči so naši začeli kuhati, ob štirih so bili pripravljeni na odhod in so odšli iz šotora, kjer jih je začelo šibati arktično podnebje z zelo močnim vetrom in kakšnimi 35 stopinjami mraza; nepredvidnežu, ki bi si drznil tedaj sneti rokavice, bi v hipu obledeli prsti, ki bi pozneje postali črni kot črnilo, če bi bili takemu mrazu izpostavljeni le nekaj minut. Že v šotoru so si navezali dereze in tudi kisikovo masko, ki je bila takrat, zjutraj, pravzaprav najkoristnejša.

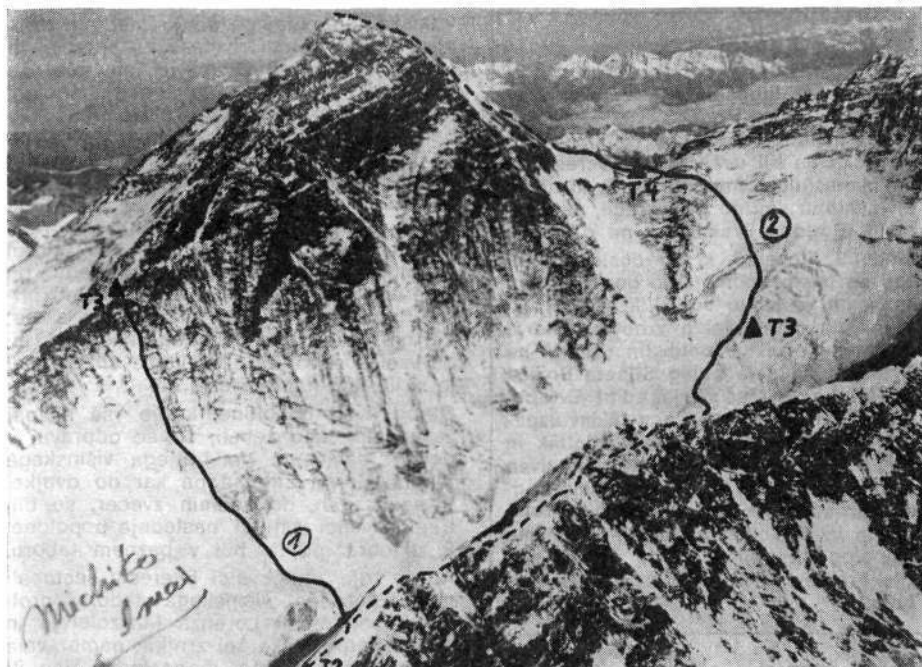
POT PROTI VRHU

»Toda ko je posijalo sonce, ko je veter ponehal in ko se nam je celo zdelo, da hodimo po zavetrnem pobočju, je postala hoja prav prijetna,« pravi Andrej. »Nebo je bilo kristalno jasno, vreme za tisto višino kar prijetno — in v devetih urah smo bili na vrhu. Ob enih popoldne je prišel gor najprej Šerpa Lakhpa, nato midva z Marijo in nato kakšne četrte ure pozneje še Janez Jeglič. Célo uro smo ostali na vrhu.«

»Tako lepo je bilo,« pravi tudi Marija, »da smo se tudi med potjo ustavljali in se razgledovali.«

Na vrhu sta oba snela kisikovi maski; Andrej je bil célo uro na vrhu brez nje, Marija pa jo je morala kmalu spet aktivirati, ker se ji je začelo vrteti v glavi.

Mount Everest: 1) prvenstvena varianta Alpe Adria, ki je bistveno skrajšana Ameriška smer; 2) Normalna smer, po kateri je bil dosežen uspeh

Tudi sicer se je Marija teže prilagajala na višino kot Andrej.

Kako bi bilo mogoče opisati tiste dramatične trenutke tik pod vrhom?

»Do južnega vrha Everesta sem jaz hodil naprej, imel krize, ko sem videl neko Francozinjo, ki je prav tako napredovala proti vrhu, se neizmerno mučila in potem odnehala, sam pa sem hodil z masko na obrazu,« pravi Andrej. »Pravzaprav nisem imel pravega motiva: na vrhu sem na koncu koncev že bil pred leti, osemčistočakov ne zbiram, šel sem zaradi Marije. Premagal sem se, napredoval in pogledoval nazaj, kjer je Marija celó bolje od mene nabirala korake proti vrhu. Takrat sva seveda oba že čisto natančno vedela, da prideva na vrh — da bi se pravzaprav moralo zgoditi nekaj zares nepričakovanega in nenavadnega, da ne bi prišla...«

»Jaz sem bila od trenutka, ko je veter malo ponehal in ko je posijalo sonce s čisto jasnega neba, popolnoma prepričana, da prideva na vrh. Imela sem izredno motivacijo in poleg tega menda vse tri krivulje bioritma na vrhu; tako sem se vsaj počutila. Še zdaj čutim razburjenje, kadarkoli se spomnim, kako sem pričakovala, v kakšni podobi se mi bo pokazal glavni vrh,« pravi Marija. »Tiste zadnje metre pod glavnim vrhom me je Andrej počakal, prišla sva se za roke in šla skupaj do vrha. Takrat naju je zajelo neko

posebno čustvovanje, morda sreča, zadovoljstvo, kakršnega redkokdaj občutiš. Objela sva se in vsaj sama sem isti trenutek pomislila na oba otroka, na desetletno Katarino in sedemletnega Anžeta, in na to, kako lepo bi bilo, če bi isti trenutek tudi onadva in še kdo od naših doma vedel, da sva na vrhu, da jih ne bi več skrbelo.«

DRUŽINA NA VRHU SVETA

»Preden sva iz baze odšla proti vrhu,« pravi Andrej, »sem vzel s seboj fotografijo otrok in jo vtaknil kar v žep vestona. Vendar sem imel tiste ure preveč opraviti sam s seboj in s svojimi težavami, pa sem na to čisto pozabil. Napredoval sem s težavo, dokler nisem zagledal glavnega vrha in na njem našega Šerpo Lakhpo in še dva Šerpi francoske odprave, kako so mi mahali, se veselili in se fotografirali v vseh mogočih pozah. Takrat sem menda prvič v življenju videl tri domačine, tri Šerpe, na svojem vrhu, na Everestu, da jim ni mar niti denar niti nič zemeljskega, ampak se preprosto veselijo, da so prišli na vrh, na goro, kot se tega veselimo mi, ki gremo tja gor iz veselja in ne zaradi denarja. Posebno vesel je bil naš Lakhpa, ki mu je bil to nasploh prvi vzpon na katerikoli visok vrh. Ko sem to videl, so mi odpadla vsa bremena in od tistega trenutka sem hodil kot prerojen in popolnoma brez skrbi, kako bo šlo nazaj... Tik pod vrhom sva se torej z Marijo prišla za roko, se na vrhu objela in malo pojokcala od ginjenosti — in iz žepa sem

Naši na osemtisočakah

Doslej je 32 Jugoslovanov stalo na vrhu kakšnega osemtisočaka, od tega dva Hrvata in en Makedonec (Splitčan Stipe Božić je bil dvakrat na Everestu in na Manasluju, Dimitar Ilievski, ki se je pri sestopu smrtno ponesrečil, na Everestu, Bogdan Brakus pa na Čo Oju).

Med 29 Slovinci, ki so doslej priplezali na osemtisočmetrsko goro, na tem seznamu vsekakor vodi Viki Grošelj, ki je bil na osmih takih vrhovih, Andrej Štremfelj je bil na petih (in dvakrat na Everestu; tako je poleg Stipeta Božiča in Reinholda Messnerja edini Evropejec, ki se lahko ponaša s takim uspehom), Tomo Česen, Nejc Zaplotnik in Pavle Kozjek pa na treh. Na dveh osemtisočakah so bili Stane Belak, Bogdan Biščak, Jože Rozman, Marija Štremfelj in Iztok Tomazin. Na tem seznamu je poleg Štremfeljeve edina ženska Marija Frantar, ki je bila na Nanga Parbatu.

potegnil fotografijo otrok, da smo bili vsi skupaj, cela družina, na vrhu. In sem premišljeval, da nama je vendarle uspelo in da se ni zgodila nobena nesreča. Bila sva razbremenjena vseh dvomesečnih skrbi, tudi dvomov, ali delava prav, ko sva se odločila, da greva skupaj na to goro.«

»Najprej smo se na vrhu objemali, potem smo klicali bazni tabor, da bi vsem povedali, da nam je uspelo,« pripoveduje Marija. »Oglasil se je Silvo Karo iz drugega višinskega tabora in nekajkrat prav neprizadeto vprašal, kaj se dogaja z nami, ker ni razumel Andreja. Medtem se je vključil tudi bazni tabor, kjer so novice bolje razumeli, jo takoj sporočili naokrog in nekaj trenutkov pozneje smo že zaslišali iz našega aparata huronsko kričanje v bazi. Na vrhu smo se vsi izredno dobro počutili, bilo je lepo vreme in čisto nič nam ni bilo do tega, da bi se začeli vračati. Osebnost sem ta vrh doživljala čisto drugače kot Broad Peak, kjer vreme ni bilo tako lepo in kjer me je skrbel sestop, ki je bil težavnejši od tega na Everest; zato veselja nad doseženim vrhom na Broad Peaku nisem čutila na vrhu, ampak šele pozneje v baznem taboru. Na Everestu pa sem doživela veselje prav na vrhu. Bilo je čisto tako, kot sem si kakšen velik vrh predstavljala v domišljiji kot čisto mlado dekle — kako bi se počutila tam zgoraj in kako bi bila srečna.«

KAMNI ZA SPOMIN

Na vrhu, ki je zadnja leta čisto spremenjen, čisto drugačen, kot je bil pred desetletjem in več, ko je tam zgoraj stala

kitajska piramida, pa so jo medtem alpinisti del za delom raznesti za spomin, in tudi bistveno več snega je bilo zdaj na vrhu kot pred leti, sta bila hkrati s člani naše odprave še dva Šerpi iz francoske odprave in en francoski alpinist, ko pa so Janez Jeglič ter Marija in Andrej Štremfelj odhajali (Šerpa Lakhpa je odšel dol precej pred njimi), sta prišla na vrh še zakonca — Američanka in Rus. Toda preden so odšli z vrha, je Andrej še stopil dol po zahodnem grebenu, po katerem je pred več kot desetimi leti prišel na isti vrh, da je našel prve skale; ker na vrhu ni bilo nobenega kamna, ki bi ga vzel s seboj za spomin, je šel tja dol in si jih tam nabral nekaj.

Okrog dveh popoldne, ko je vse skupaj že začelo malo zebsti, so se odpravili v dolino: naši trije do tretjega višinskega tabora, Šerpa Lakhpa pa kar do dvojke. V petih urah, do sedmih zvečer, so bili trije Slovinci v trojki, naslednje popoldne, 8. oktobra, pa so bili v baznem taboru.

Ko so trije zmagovalci Everesta sestopali mimo četrtega višinskega tabora proti trojki, so srečali Lorenza Mazzolenija in enega Šerpo, ki je šel z njim; nameravala sta prespati v štirici in naslednji dan iti na vrh. Ta dan, 8. oktobra, je startalo proti vrhu Everesta še kakšnih pet ali šest alpinistov iz različnih odprav. Kljub izredno močnemu vetru so vsi naslednje jutro odšli iz svojih šotorov; Lorenzo se je še ob šestih javil v bazni tabor, da odhaja in da je tam zgoraj izredno močan veter. Med potjo se je še enkrat oglasil, da se vsi drugi vračajo proti višinskemu taborom, ker se je veter okrepil, sam pa da še kar vztraja — in je sam prišel na južni vrh Everesta, od koder je do glavnega vrha oster greben, s katerega lahko orkanski veter preprosto pomete prepogumnega plezalca. »Bila je zares huda odločitev,« pravita zakonca Štremfelj, »saj je bil le kakšnih sedemdeset metrov pod vrhom, pa se je kljub temu odločil za vrnitev. Izredno pametno se je odločil. To je bilo zares pogumno dejanje, odnehati kakšne pol ure počasne hoje pred najvišjo točko našega planeta.«

POGUMNO DEJANJE TIK PRED CILJEM

Tako se je mešana odprava Alpe Jadrana pravzaprav končavala. V četrtem višinskem taboru je bil še Mazzoleni, v drugem pa Silvo Karo, ki je naslednji dan nameraval iti do sedla, pa je zaradi močnega vetra prišel le do trojke. Dva dni pozneje je šel skupaj z Mazzolenijem in enim od Šerp vnovič proti sedlu, da bi popravil šotor, vendar ga niso mogli spakirati zaradi orkanskega vetra; sicer pa sta tisti dan na sedlu stala samo oba šotora odprave Alpe Jadrana; vsi drugi so bili že v franžah. Vsi drugi člani naše odprave so se

v glavnem že sprijaznili s tem, da se bodo morali to pot vrhu odpovedati: Everest jim je pokazal zobe že v Ameriški smeri, od tega pa so si nekateri komajda opomogli in niso prav visoko prišli niti po normalni smeri.

»Prav lahko se uživim v razpoloženje Mazzolenija in Kara,« nam je pripovedoval Andrej Štremfelj. »Zato sem ju vprašal, če bi želela še enkrat poskusiti. Odgovorila sta pritrdilno: dva dni naj bi počivala v bazi in če bi bilo takrat primerno vreme, bi odšla proti vrhu, sicer pa bi se sprijaznila s tem, da jima je zaradi vremena pot proti vrhu pač zaprta. Izračunali smo, kdaj naj bi se ta čas iztekel in za takrat naročili nosače in jake iz doline. Vendar je bil veter vseskozi orkanski. Dogovorili smo se tudi takole: če bi se pokazalo, da bo na pobočjih Lotseja manj pihalo, bi šla Mazzoleni in Karo na ta vrh, ki je vendarle za kakšnih tristo metrov nižji od Everestovega, dovoljenje za vzpon na Lotse pa je odprava takointako imela. Vendar niti s tem ni bilo nič, ker je bil veter premočan.«

Čeprav je bilo prvotno v načrtu, da bo

Andrej Štremfelj poskusil »v enem zamahu« priti na vrh Everesta in Lotseja, se je tej zamisli odpovedal, ko se je vračal z vrha Everesta: prečenje Everest — Lotse je bilo tiste dni zaradi slabega vremena nemogoče, samo na Lotse pa ga iz baznega tabora sploh ni mikalo iti, ker osem-tisočakov, kot je dejal, ne zbira.

Dne 15. oktobra so iz baznega tabora odšli prvi člani odprave, dan pozneje zadnji, še dan pozneje pa so bazo popolnoma pospravili Šerpe. Dne 19. oktobra so bili v vasi Lukla, kjer bi morali več dni čakati na terensko letalo, ki bi jih odpeljalo v Katmandu, pa so nekaterim tam plačali tolikšno podkupnino, da so leteli že od 20. oktobra dalje in zadnji prišli v Katmandu 23. oktobra — tam pa so morali plačati še normalno ceno za vzpon po normalni smeri na Everest, čeprav so imeli plačan vrh po Ameriški smeri in poleg tega še več kot polovico normalne smeri, ki je enaka za Everest in Lotse.

To je bila izguba, dobiček pa je bil, da so že čez nekaj dni dobili v letalu prostor za polet v domovino.

IŠČEMO NAJPRIJETNEJŠE PLANINSKO DOMOVANJE

NA PREHODAVCIH JE NAJLEPŠE

Najprijetnejše letošnje planinsko domovanje v visokogorju je bila Zasavska koča na Prehodavcih, ki jo upravlja PD Rače, na drugo mesto se je po številu glasov uvrstil v tej kategoriji Triglavski dom na Kredarici, ki ga upravlja PD Ljubljana Matica, na tretje mesto pa Češka koča na Ravneh, ki je last PD Jezersko.

Med sredogorskimi postojankami je bil letos najprijetnejše planinsko domovanje Poštarski dom na Vršiču, katerega lastnik je PD PTT Ljubljana, na drugo mesto se je v tej kategoriji uvrstila Mozirska koča na Golteh, ki jo upravlja PD Mozirje, na tretje pa Dom na Menini planini, čigar lastnik je PD Gornji grad.

Med lahko dostopnimi postojankami je letos na prvem mestu Dom planincev v Logarski dolini, ki ga upravlja PD Celje, na drugem mestu Tičarjev dom na Vršiču, čigar lastnik je PD Jesenice, na tretjem mestu pa Planinska koča Vrh nad Rovtami, katere lastnik je PD Logatec.

Omeniti velja, da sta se med visokogorskimi postojankami tik za prvimi tremi uvrstila Planinski dom pri Krnskih jezerih, ki ga upravlja PD Nova Gorica, in Koča na Planini pri jezeru, ki je last PD Integral.

V vodstvu Planinske zveze Slovenije so se dogovorili, da bodo lastnikom in oskrbnikom najbolj priljubljenih in najbolj go-

Zasavska koča na Prehodavcih (2071 m — perorisba Antona Rojca)

stoljubnih koč v vseh treh kategorijah podelili priznanja na enem od sprejemov, na katerem bodo podelili še druga priznanja za planinske dosežke v letošnjem letu.

DVE KATEGORIJI ODGOVOROV

Pobudo za akcijo »Iščemo najprijetnejše planinsko domovanje« je v začetku letošnjega leta dalo predsedstvo PZS, upravni odbor PZS pa je pobudo vključil v operativni program dela za letošnje leto. Namen akcije je bil, da bi obiskovalci dobili priložnost oceniti svoje počutje v planinskih postojankah in da bi osebje koč, v kateri se je največ planincev najbolje počutilo, dobilo po koncu poletne sezone javno priznanje.